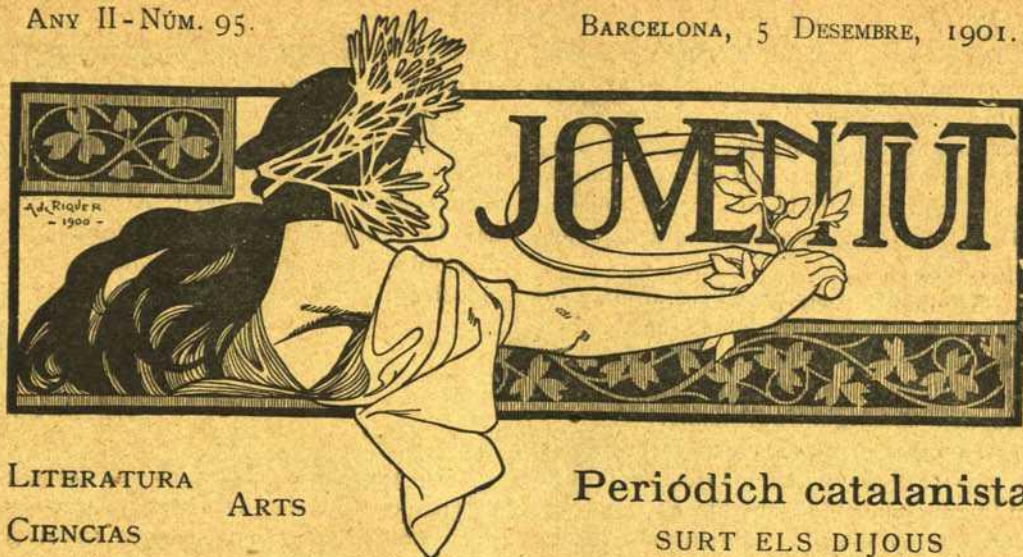

LITERATURA

ARTS

CIENCIAS

Periódich catalanista

SURT ELS DIJOUS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plassa del Teatre, 6, entressol.

NÚMERO CORRENT. 20 CÉNTIMS

» ATRASSAT, AB FOLLETINS. . . 40 »

» » SENSE FOLLETINS. 25 »

SUMARI:

TEXT: Pi y Margall, per la Redacció.—La Llibertat, per D. Martí y Julià.—Fem justícia, per Trinitat Monegal.—El príncep, per Víctor Oliva.—La il·lusió morta, per Mario Sugrañes.—Carrincoloneries, per G. Zanne.—Trets de fons: V. Un estament, per F. Pujulà y Vallès.—Els arbres malalts, per A. Bori y Fontestà.—Cartas a un amic, per Adrià Gual.—Discordias fatals, per Joseph Arnau.—Els cassadors d'aurenetas, per G. Vilanova.—Pobre y orgullós, per Ricart Roca.—Intima, per J. Terri.—Novas.

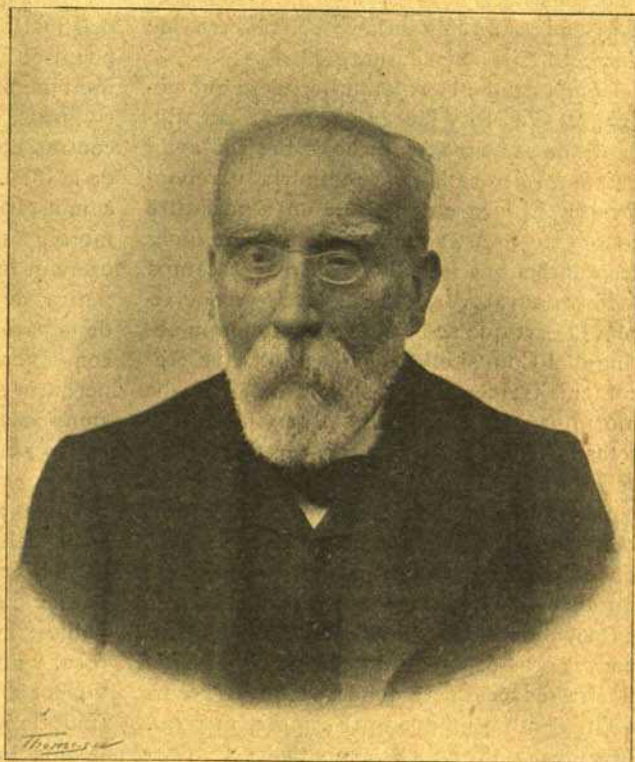
GRABATS: Retrato d'en Pi y Margall (de fotografia).

FOLLETÍ:

L'EMIGRANT, per A. Gual. Plech 18.
L'INSPECTOR AXEL BORG, per A. Strindberg. Plech 18.

PI Y MARGALL

En Pi y Margall ha mort. Ha mort quan comensava a ésser comprés. Trepitjant la tomba, aguantava ab serenitat l'alé covadora d'idees grans. Avuy que aquestas van obrint-se cami, avuy que comensen a triomfar, el gran apóstol desapareix, satisfet de la seva obra, convensut de que no haurá sigut inútil, tranquilisat respecte al seu pervindre. Sembla qu'hagi volgut dir: «Ara que per fi

hi há qui m'entén, ara que tants cors bategan acompassats ab el meu ja cansat, ara puch morir!»

Per això, en aquests moments d'amarga pena, una satisfacció'ns cab: la de que Catalunya comensi a fer justícia al gran home; perquè si en Pi y Margall se vegé casi sempre aïslat y no comprés en vida, la compensació qu'aviat tindrà la seva obra de constància y de virtut, ha d'ésser verdaderament grandiosa.

Sa vinguda a Catalunya'l passat maig augmentà encara més sens dubte'l seu convenciment de que s'acosta la desitjada redempció, al sentir vibrar a son entorn tot un poble conscient assedegat d'autonomia.

Al nomenar-lo president dels Jochs Florals, no sols rendirem un tribut tardà d'admiració al literat eminent, al sabi filòsof, sinó que demostrarem també al polítich conseqüent y honrat y al sociòlech clarivident, qu'estimàvem la seva obra en lo que valia, puig batejava en ella un esclat de vida que no podian sentir aquells polítichs d'ànima morta que'l titllavan d'edificar sobre runas, no adonant-se de que las runas eran ells, y no comprénent que com a tals serian esclafats pera que s'aixequi la societat futura.

Com a catalanistas, el millor elogi que podem fer d'en Pi y Margall es dir qu'era digne fill de sa Patria, y dirho sobre tot avuy que tant se treualla pera redimir-la y reivindicarla. El jorn en que Catalunya gosi altre cop de sos drets, aquell jorn, ab quin goig recordarem que fou ell qui primer escampà la llevar nova! Ab quina satisfacció reconeixem la part que se li deu de l'autonomia obtinguda! Com si ell fos l'arca santa que precontenia'ls ideals del pervindre gloriós, ha mort quan aquests ideals s'expandian ja per todas las conciències. L'arca, pletòrica, s'ha esberlat; mes arreu s'escampan sos aromas.

Si gran ha d'ésser el sentiment de tots els bons patricis per la mort d'en Pi y Margall, quant més no han de plorar-lo'ls que, com nosaltres, haviam tingut la sort de tractarlo personalment! Durant sa estada a Barcelona, en tota ocasió, y molt especialment al visitar nostra redacció pera donarnos un arreuveure qu'ha resultat un adeu per sempre, no's cansava de manifestar sas simpatias pel nostre periòdich, demostrant que seguia ab vivissim interés nostras campanyas politicas y artisticas y oferintnos sa valiosa cooperació. La trista noticia de sa mort ha vingut a sorpen-

drens en el moment qu'esperavam rebre un de sos magistrals articles pera nostre número de cap d'any.

Un altre dia JOVENTUT estudiarà ab la extensió deguda la grandiosa obra política y sociològica d'en Pi y Margall. Avuy no podem fer més que venerar sa memoria: procurém demà ésser dignes hereus de son preciós llegat.

LA REDACCIÓ.

LA LLIBERTAT

En la consciència dels pobles y en l'esperit dels homes, els erros y las falsas apreciacions hi arrelan ferm, essent sempre dificultós adreçar el pensar de la gentada torsat per las accions socials que, afalagant instints atàvichs, retardan l'actuar conscient dels homes en la societat. Tot lo que son propagandas que induheixen a la resolució de problemes humans per la violència de la exaltació dels instints, corprén a la multitud que no ha pogut deslliurar a la personalitat del predomini impulsu qu'es característich del estats civilisats rudimentaris. Per aixó's veu el contrassentit de voler assolir l'ideal gran de la llibertat humana que senten els homes com aspiració a un estat de major perfecció moral, usant de procediments ancestrals, exercint la tirania y valentse de l'acció despòtica, de la forsa, de la violència. Es l'ideal de la perfecció que, no comprés y sols sentit com a venjansa, serveix d'escusa pera que perdurin en la personalitat humana las explosions egoistas que mostren un esperit endarrerit y per tant mancat de la educació moral y dels batechs del amor, que son la proba positiva del perfeccionament psicològich y social dels homes.

La llibertat significa sempre progréshumà, perquè deixa lliures de coacció al home y als pobles; mes la llibertat sols pot ésser amorosa, y no acció rancuniosa que's val de la violència pera enderrocar una tirania substituintla per un'altra. No es llibertat oprimir la vida natural dels pobles, ni es llibertat tampoch el desvari de voler desnaturalisar el desenrotllo normal de la diferenciació de las personalitats nacionals. La llibertat es condició inherent a la evolució de la vida

pera que progressivament se perfeccioni. No ho es pas, la llibertat, una concepció ideològica, ni una aspiració social abstracta, ni tan sols un estat legal promulgat com dret polític per legisladors revolucionaris: la llibertat es condició inseparable del esperit humà, que la posseïx pera perfeccionarse y pera l'amor, y no pera degradarse y pera la violència, com ocorreix ab aqueixa falsa llibertat que fa impotent y esclavitz a l'home al afavorirli la perversió dels sentiments y al impedirli la il·lustració veritable del esperit y la normalitat del pensar.

L'autonomisme, ó sia la doctrina social deduhida del fet positiu de la vida, es l'acció sociològica única qu'es funció de la veritable llibertat. No's detura l'autonomisme á proclamar una llibertat sistematizada en un aspecte de la vida del individu ó de la vida de las colectivitats: l'autonomisme, fonamentat en la complexitat progressiva de la vida desde l'individu fins á la humanitat, determina l'actuar lliure en l'home, y en tots els organismes socials y nacionals. Mes aqueix actuar lliure no vol dir que's consenti la regressió, ni l'acció de la imposició violenta: vol significar amor y armonia de funcions que determinan la veritable unitat, la gran unitat de la vida social de la humanitat pera'l progrés y la civilització, resultat d'una suma, infinita pera l'anàlisi, d'elements cada cop més diferenciats.

Mes passa, que's autonomistas son titllats de regressius y fins d'atávichs, y de contraris á la llibertat, y que's uniformistas y opressors del pensar, sentir y voler dels homes y dels pobles, son considerats com apóstols de la llibertat y com á determinadors del progrés y de la civilització. No es llibertat supeditar la societat á la plutocràcia y al militarisme, ni colonisar destruint, ni l'imperi de la revolució demagògica per la que la justícia, esclava del atavisme y d'un estat de bogeria colectiva, es tirànica, violenta y destructora, ni las atrocitats esgarriposas de la intervenció europea á Xina, ni'l consentir els assassinats y violacions á Armenia però rompent las relacions ab Turquia per motiu de diners, ni'l permetre la horrible injustícia del Transvaal, ni'l convertir la política en ofici... y, no obstant, totas aqueixas accions opressoras, tirànicas y fins criminals, son

realizadas ó consentidas arreu per organismes de govern representants de la llibertat que no es llibertat, sinó medi pera deturar la empena normalisadora de las novas idees socials.

La llibertat no pot ésser tirania, es sols amor; amor que feconda'ls esperits y'ls pobles, que determina drets y devers, que permet alindividu y á la colectivitat la expansió de las activitats normals de la vida, y que dignifica al home perque li afavoreix el progressiu perfeccionament de la personalitat. L'home lliure ha d'ésser l'home bo y l'home amorós que's devetlla per la propia educació moral, que té consciencia de la dignitat humana, que rebutja ésser mogut per accions que son antisocials y antihumanas, perque son manifestació de degeneració social ó de degeneració biològica del individu. La llibertat veritable es salut social; la falsa llibertat, la llibertat de la tirania dels impulsos malaltissos de las personas y de las colectivitats, es acció morbosa qu'angunia la vida dels pobles. La llibertat del autonomisme acobla'ls homes per l'amor qu'es vida; la llibertat jacobina imposa'ls seus principis tirànichs per la opressió y la violència, que produheixen la mort.

El progrés, la civilització, naixen de la salut del home y dels pobles; l'atavisme, l'endarreriment y la tirania, son determinats per perturbacions, desequilibris y perversions del esperit del individu y de la consciencia de las colectivitats.

L'autonomisme es el progrés, la civilització, la dignitat humana, la llibertat; l'uniformisme, ó sia la tirania de la llibertat jacobina, es endarreriment, esclavatge y opressió. L'autonomisme es diferenciació; la diferenciació es llei de la vida que's compleix en las societats y que s'imposarà com un major estat de perfeccionament en la organització social dels nuclis humans, establinthi la veritable llibertat. Qu'es la llibertat individual y social que s'enclou en els principis del Catalanisme. Per aixó en la lluita social del nostre poble, el Catalanisme es l'acció més avensada y més radical. Es la llibertat de la nostra vida: es, per tant, la veritable llibertat.

FEM JUSTICIA

Fer justícia, donar a cada hu lo que li pertoqui, es un acte agradable sempre—perque naix del compliment d'un dever sagrat,—encara que al ferho s'hagi de criticar la conducta d'un individu o d'una personalitat jurídica. Mes si's pot alabar, es doblement agradable, tant si la persona objecte del acte es amiga, com si es extranya o enemiga.

Cumplint nostre dever, seguint com sempre la regla de conducta que'ns imposarem al emprendre nostra tasca (la d'ésser imparcials), ens ocuparem, com se mereix, del ultim discurs del distingit diputat don Bartomeu Robert.

Al ferho, prescindirem per complert de qüestions que per qualsevol cantó puguin semblar personals, o sian las nascudas de la simpatia o antipatia que un sempre sent vers un individu determinat. Prescindirem de si'l programa del doctor y de sos companys es idéntich o no al nostre; de si sempre l'han defensat en tota sa puresa; de si ells foren elegits diputats en mèrits d'unas eleccions qu'en son dia combatèrem; de si'ls discursos qu'en els *meetings* havian pronunciat eran o no criticables per qualsevol concepte: com també de si'ls qu'en el Parlament havian fet eran o no defensables. De tot devèm prescindir y'n prescindirem, y'ns atindrem tan sols al ultim discurs del doctor Robert en el Parlament del Estat espanyol; discurs pronunciat ab la cooperació silenciosa de sos companys de diputació.

El discurs del doctor Robert es lloable; y nosaltres, per tal motiu, no podèm menys de felicitar al orador.

Al exposar sas ideas y sa convicció, realisà un acte civich, gran y de valor: un acte digne d'un bon patrici.

Tal volta desde qu'existeix el Parlament en l'Estat espanyol, de primers del sigle passat, no hi ha tingut lloch cap acte tan serio y tan digne. Y es possible que, tal com van las cosas y com se presenta l'horitzó de la politica, sia'l primer y l'ultim. De tots modos, ha tingut lloch.

Llàstima de discurs pera un Congrés ahont no tan sols no produhirà resultat (en tot

cas contraproduhent), sinó que ni'l devian escoltar com era degut, ni, escoltantlo, podian enténdrell! Ara pot comprendre'l doctor un dels motius, tal volta'l més petit, de per què no eram partidaris d'anar a las eleccions per arribar al més desacreditat de tots els parlaments. Créguins: es temps perdut, y no val la pena de perdre temps.

En terreno ferm estigué'l senyor Robert al defensar al Catalanisme en son aspecte històrich, fentlo náixer en el regim de Catalunya, primer independent y després autònoma. Per nostre gust, havia de fer constar que'l Catalanisme aparegué com a protesta després del Parlament de Casp.

Hauriam desitjat, y per aixó trobém la oració un xich deficient, qu'hagués extés la defensa del Catalanisme entrant en el terror científich, demostrant que té son fonament en las doctrinas sociològiques modernas. Hauriam desitjat que, pera ferho, hagués explicat la organissació de tota la societat, partint de la primera célula social, l'Individu, per arribar al organisme compost, l'Estat.

Y aixis d'una vegada, si l'haguessin escoltat, y entés, tal volta'ls hi hauria caygut dels ulls la vena que no'ls hi deixa veure la veritat de nostre natural y patriòtich desvetllament, y la principal base de nostras doctrinas.

Al dir que volém una disgregació de la sobirania del Estat (en son poder central), podia afegir que nostre ideal es reduhir a la més minima expressió tota sobirania, puig pera nosaltres el Poder no deu ésser més que'l punt de convergència de tots els drets y devers dels individus y personalitats que constitueixen l'Estat.

Al examinar las Bases de Manresa, va parlar de *punts essencials* y qüestions *accidentals* o detalls, y podia fer constar qu'en conjunt son els fonaments sobre'ls que volém aixecar l'edifici de l'autonomia de nostra Patria. Y que quan a la pràctica arribém, la Vida (la gran mestra), ens ensenyará lo que'n deu quedar d'ellas y lo que deurém deixar per inútil o inaplicable dadas las circumstancias, puig de cap modo podèm nosaltres volernos sustraure a la llei de la evolució progressiva.

De l'afirmació de que la rassa llatina no es apta pera la federació o confederació, no valia la pena de que se'n fes càrrech, donchs

l'autor d'aquella's veuria ab grans penas y treballs pera demostrarla.

Justissim estigué al examinar la qüestió religiosa, tocantla tan sols de pas y lleugera-ment, y recordant l'esperit de tolerancia que regná en altres temps en nostra Patria. Y podia afegir que'ns calumnian al dirnos *clericals*; que no ho serem may de *clericals*, ni d'una religió positiva de las admesas, ni de la *rousseauiana* del Pacte social, ni tampoch d'una religió negativa, que al fi y al cap es tan intolerant com aquella; y nosaltres volém ésser y som eminentment tolerants.

Temps perdut fou el que dedicá á explicar que la *igualtat jacobina* de la Revolució francesa es inadmissible per nosaltres, com ho es per molts filosops y politichs moderns que no son gens reaccionaris. Estém convensuts de que ni saben *aquells* lo qu'es la vera igualtat, ni coneixen de la Revolució francesa altra cosa que'l cant de *La Marsellesa*.

L'optimisme que vosté va manifestar, dihent que l'Estat espanyol, d'avuy, pot cambiar y fins avensar, ja li passarà, donchs vosté sab de memoria que'ls Estats que no evolucionan moren. Diguins, ingenuament, ahont l'ha vista aqueixa evolució tan necessaria al Estat espanyol, ja sia en l'ordre moral, ja en el material. ¿Veritat que'ls morts no evolucionan?

A conseqüencia del acte de vosté, senyor Robert, avuy els representants (sic) del Estat espanyol, y'l govern, ja coneixen desobras, si no totas, gran part de las aspiracions de Catalunya: aixís es que si no atenen las justas peticions qu'en nom d'ella se'ls hi fan, no's podran cridar á engany més tart, passi lo que passi.

Repeteixo, senyor doctor, que vosté ab son ultim acte mereix bé de la Patria y del Estat espanyol. També'l mereixen sos companys, per més qu'hauriam preferit que, ja que hi eran, haguessin parlat, donchs un n'hi ha qu'hauria pogut dir quelcóm de bo y digne d'ésser escoltat.

Senyor Robert: si al predicar en tot ó gran part nostras doctrinas redemptoras, els politichs de professió no l'escoltan, estigui tran-

quil, que aquí l'escoltarém ab gust els que, dintre la *Unió Catalanista*, las hem defensadas y las defensarém sempre nostras Bases de Manresa. Si al defensar els principis d'autonomia y'ls nostres drets, l'increpan y l'odian, aquí li obrirém els brassos ab respecte y amor, y en el cor de cada catalá hi quedaran escrites ab caràcters inesborrables las lletres que componen el nom de vosté. Y sobre tot, tindrà la tranquil·litat y satisfacció d'haver complert son dever.

Y permétins, senyor Robert, que li recordém que ab la ensenya de las Bases de Manresa, ab el penó de las quatre barras, s'ha lograt desvetllar un poble. Donchs avant sempre, que ab aytals ensenya y penó arribarém á assolir nostres ideals. Ha arribat el moment de que'ns preparém pera poder, en son dia, exigir lo que de dret ens pertany.

Y que'l jorn de la resurrecció de Catalunya arribi prompte y trobi á tots els catalans aplegats, agermanats sota la santa bandera de nostra benvolguda Patria!

TRINITAT MONEGAL.

EL PRÍncep

Quem ait (Callimachus) cum ei nihil adversum accidisset, e muro se in mare abjecisse, lecto Platonis libro.

(CICERÓ: *Tusculana*, lib. I.)

Young-ti, l'emperador de Chung-Knó, podia estar ben content del seu fill. Ne tenia un de sol, mes era molt digne de continuar sa rassa: instruït, valent, fort de cos y d'esperit, y tan modest, que may havia volgut que li diguessin més que Lou, en substitució del nom pompós que li havia posat son pare.

Lo que més agradava al sobirà era'l reculliment ab que'l jove escoltava las explicacions, aquella atenció may fatigada ab que seguia las lliçons dels mestres, aquella delicada manera de ferlos sentir sa superioritat ab preguntas impossibles de contestar la majoria de las vegadas.

D'aquest reculliment, d'aquesta atenció y també d'aquesta superioritat donava probas una tarda, seguint pels jardins de la ciutat sagrada al seu mentor, que més semblava parlar al amic que al deixeble ó al príncep.

—En la part dels jardins exterior a las murallas—anava dihent el mestre—hi ha un home extraordinari que voldria que coneguessiu.

—¿Qui es?

—Quan era jove feya de mariner... avuy els uns el tenen per boig y'ls altres per sant; lo cert es que sens haver passat per cap universitat, té una paraula encisadora, predica als humils, que l'escoltan ab atenció, casi ab devoció, y després se'n tornan capficats, sentint que sota sas paraulas s'hi amaga quelcóm que no poden entendre.

—¿De mariner va passar a apóstol? ¿Cóm se feu aquest cambi?

—Un beneyt de terras endintre que may havia trepitjat un barco, se'n va anar per las platjas predicant la descuberta d'un món nou que, segons ell, havia d'existir a l'altra banda del mar, allà hont ningú havia arribat ni tan sols ab la imaginació. Va trobar adeptes, y va acabar per embarcarse. Feya molts mesos que no se'n sabia res, ja ningú's recordava d'ells, quan una barca pescadora va portar a terra un naufrech que feya dias havian trobat en mitj del mar, sobre un tauló de sés. Al saltar a terra li van preguntar com se deya y respongué —Tchi.— Desd'alashoras tothóm li diu Chang-Tchi. Després se va saber qu'era l'únich* vivent d'aquella expedició famosa pera descobrir un nou món.

—¿Sentiu?

—¿Qué?

—Es ell que parla... Veniu, poseuvos aqui darrera d'aquest arbre, que'ls pobres que l'escoltan no os vegin.—

El que parlava era un home de mitja edat, que'l dolor y la miseria havian fet vell, magre y groch com un mort; anava vestit ab un drapot no més; semblava un apóstol. Sa veu, fonda y un xich ronca, vibrava sobre'ls caps dels oyents, en quinas caras se pintava l'admiració; se coneixia qu'anavan a buscarhi un consol y que se'n havian d'entornar devant de lo incomprendible.

—Ja feya dias que navegavam—deya l'apóstol,—primer en una gran calma, després entre tempestats y vents contraris... Haviam fet molta via. Teniam enrera a Dai Nigspon, y ja eram al Mar Gran, ahont no's veu may

cap barca a l'aygua ni cap aucell enlayre, y qu'es tan fondo, que si un vaixell s'hi enfonzés ni en un any arribaria abaix. Comensavan a escassejar els queviures y comensava a flaquejar nostra fe. L'un deya qu'allà al cap d'avall trobariam la unió del cel ab la mar, y que no podriam anar més endavant; l'altre que'l mar queya en l'infinit allà al horitzó; l'altre que si tiravam més enllà arribariam ahont naix el sol; en fi, tots esperavam y temiam quelcóm d'impensat, tot menys aquella terra que'l nostre patró deya, tot menys aquell món nou de qu'ell mateix ja comensava a dubtar.

—Per fi, un dia, menjant, el crit d'un company ens va fer caure dels palets els últims grans d'arrós que'ns quedavan; ab els ulls flamejant, ens senyalava una claror dolcíssima allà al horitzó, quan la fosca de la nit invadia la volta blava... Al veure allò, ens va entrar una febre!... La mar, com una bassa d'oli, no'ns empenyia, el vent havia amaynat del tot... Ens vam agafar als remes, níviosos, exaltats, vam treure las últimas foras del nostre cos, que semblava un manyoch d'ossos; vam gastar las darreras energias, mes vam conseguir fer volar la barca sobre l'aygua, y quan tot el cel s'ennegria darrera nostre, vam arribar a n'aquella llum.

En senthi, deixarem els remes y'ns quedarem ab la boca oberta, admirats; tot el cel era llum, sense que's vegés cap astre, y la mar també, y tots dos eran calor y felicitat y vida... que'ns nodria, que'ns penetrava... Sentiam tots els problemas resoltos, tots els dubtes aclarits, totas las malifetas perdonadas, y com si la ciencia se'ns hagués infús de sobte, vam coneixre totas las cosas divinas y humanas, y las sevas causas; y en virtut d'aixó, vam sentir tots els desitjos satisfets, totas las ambicions apagadas, y no vam tenir més ganas de descobrir mons nous, ni de tornar a Chung Knó, ni de menjar, ni de viure. No més voliam estarnos allà per sempre més, compenetrats ab l'ayre y l'aygua, sentintnos llum y calor y vida.

Jo sol vaig tenir el valor de resistir al encant; sols jo vaig pensar en vosaltres; vaig dirme: aquells pobrets d'allà a la nostra terra que no saben qu'aixó sigui, que infe-

lissos deuen viure!... Vaig agafar un tauló y vaig sortirme d'aquella esfera de llum... Al ésser fora, veyia als companys com a cosos lluminosos dins d'una atmósfera vibrant... Vaig voler venir, y soch aquí, y ara vos ho dich a tots, als que tinguéu coratje de passar el mar, a tots els forts d'esperit, a tots els valents:

Aneuhil!»—

El princep, ab las mans plegadas darrera la espatlla, se'n tornà al palau sense parlar al mestre, capficat, sentint que sota las paraulas del vell s'hi amagava quelcòm d'incomprensible, potser una gran veritat.

L'endemà dematí'l jove princep se va matar, penjantse al sostre del seu quarto ab un cordó de seda.

VÍCTOR OLIVA.

LA ILUSIÓ MORTA

Nasqué la ilusió meua cuberta ab el mantell de la ignocencia pura y d'una bondat sense màcula; s'anà fent gran ab la esperansa d'assolir un dia sa realisació complerta. Aquesta esperansa m'alentava en mon romiatje, fentme somniar de nit el fi volgut y pressentirlo de dia; fi ple de benhauransa.

Llarch, molt llarch l'ovirava aquell camí, á trossos polsós viarany y á trossos fangós ayguamoll; però'l fi á que conduhía era de pau absoluta. Sentint en tot mon sér la suggestió encisera del atractivol terme, caminava resignat no trobant res nou, sinó trobant-ho tot ben natural. Els contratemps me semblavan necessaris: tots me'ls havia imaginat avans, y per'xó anava fent via avant sempre.

Nasqué ignorada ma ilusió, produhintme una emoció delectiva d'inexplicable extranyesa, que'm preocupava sovint. La revelació s'efectuà'l dia que vaig sentir, á través del vel primissim d'una ignorancia candorosa, l'atracció del goig y de la bellesa. Aquell jorn comensà pera mi una era de plahers intims.

La meua ilusió nasqué com naixen las flors bosquetanas, amanyagadas pel bes suau del fresch oreig, humitejadas per las llágrimas

d'un cel purissim y de blavor profunda que plora eternintse ab l'inmens frisar de la grandiositat viva; llumenadas per un sol tebi, però d'una tebió vital...

La poncella, esdevinguda flor, s'esfullà al voler dar vida al fruyt que contenia; y mori, cumplerta ja sa misió en la terra.

La meua ilusió ha mort sense fructificar! Ha mort boy aponcellada encara, arreballada pel torb, atuhida per la glassada!...

La Mort ha passat xiulant ab estridencias esferehidoras; sa dalla ha segat un cos en plena joventut daurada, y ab sas grapas s'ha emportat una ilusió qu'era aureola d'aquell cos...

Adeu, ilusió meua! Adeu, ánima gran!...

MARIO SUGRAÑES.

CARRINCLONERÍAS

En el número de *La Renaixensa* corresponent al dia vintivuyt de novembre del present any, hi hem llegit un curiós article titulat *En Víctor Catalá*, firmat per *Maria de la Selva* (?). Dit article ve á proposar la ja tan coneguda y fins oblidada qüestió, dins del Art, de lo moral y de lo immoral, de lo net y de lo brut, de lo bonich y de lo lleig, de lo que's pot dir y de lo que no's pot dir, etcétera, etc. Aytal qüestió la creyam acabada del tot pels formidables cops de massa del gran Zola. Mes no es aixis. A propòsit d'en Víctor Catalá hi hà qui vol ressucitarla. Els dos admirables quadros de la vida rural publicats á JOVENTUT per nostre eminent colaborador (*La Vella y Agonia*), han excitat els nirvis de donya *Maria de la Selva* (?). Suposant qu'en Víctor Catalá es una dona—y ell... vuy dir ella sabrá per qué ho suposa—diu que no sab «capir cóm una dona d'un talent tan privilegiat com lo que's manifesta en l'autor de *La Vella*, *L'oca blanca* y *Agonia*, s'ediqui ab tanta sanya á treure'ls drapets al sol de sas congéneres las donas y de tota la pobra gent pagesa en general, dels que sembla no coneixen res més que'ls defectes y y miserias, com si al cap d'avall aquestas no fossin per tot arreu patrimoni de tothóml» Ja donya *Maria* (?) ha ensenyat la orella. Com se diu vulgarment... ja som á Sans. ¿Donya *Maria* (?) pertany tal volta al estol

d'escriptors buyts, montanyenchs de vano, que may han sentit de cor las grans impressions de la Natura ni l'esclat ver y furient de las passions humanas? Qui sab! ¿A donya Maria (?) no li plau el *fondo* dels sentidisims dramas d'en Catalá? Pitjor pera ella! ¿Será perque en Catalá sent de debó, perque escriu ab l'ànima, perque reb directament la visió dels camps y de las planas? ¿Será perque donya Maria (?) no sent de debó, ni escriu ab l'ànima, ni reb directament la visió dels camps y de las planas? Qué hi dirá un hom!

Els pagesos no son inviolables—dins del Art—y d'ells poden dirne'ls escriptors lo mateix que puguin dir—sempre dins del Art—dels habitants de ciutat. Com ells tenen passions—y ordinariament menys cultura—y de las passions no sempre'n resultan accions bellas. Ja va fentse ridicul aquest afany de santificar tot lo que fa olor de terra. La *pose* montanyenca va resultant tan ridicula com la *pose* modernista. Ni la montanya es una font d'eterns idilis, ni'ls pagesos son sants, ni la vida del camp es deliciosa, ni las noyas hi son àngels! Sols es hermosa y santa la Natura, la gran Natura que domina las petitesas dels homes y llurs impulsos mesquins! Sols es hermosa la gran Natura, ab sos cimalls y sos boscos, sos rius y sos aucells, sos paisatjes poètics y sos abims esgarrafosos! Pera aquesta Natura deu reservar donya Maria (?) sos entusiasmes! Pera aquesta Natura plena de bellesas, però també de maldats, odis, crims, venjansas, brutalitats, hipocresias, perque tot aixó es humà, es fill del home, y l'home's mou sempre dins de la vera Natura! No pera naturas falsas, ab homes de cartró y passions de carquinyolil Dins de la gran Natura's movia Aristófanes al crear la *Listrata*. Dins de la gran Natura's movia Sófokles al crear l'*Edip Rey*. Dins de la gran Natura's movia Shakespeare al crear el *Rey Lear*. Dins de la gran Natura's movia Zola al crear *La Terra*. Dins de la gran Natura's movia Maupassant al crear la *Historia d'una criada de pagès*, *El Vell*, *La Corda*, *El Diable*. Dins de la gran Natura's movia Tourgueneff al crear *El rey Lear de la estepa*. Dins de la gran Natura's movia Lemonnier al crear *El Mort*. Si'ls legis, créguins que s'esgarrafaria! Y á fi,

donya Maria (?), de que no tingui d'agafar, d'avuy endavant, el mocador pera taparse'l nas al llegir els magnífichs quadros *La Vella* y *Agonia*, li recomaném que's fixi en els cants XVIII y XXI del *Infern* dantesch. Sobre tot, ab el vers cent setze del primer y ab l'ultim del segón, ó quedarà asfixiada del tot, ó may més tornarà á treures el mocador per'allunyar fortors literarias. Li hem indicat las obras esmentadas per si té quelcóm que dirne. Però, al menys, á n'el Dant, tractil bé, perque'l pobrich ne sabia un xich de fer versos!

Y ara, donya Maria (?), permétins que á una indiscreció de vosté, nosaltres responguém ab un'altra. Vosté creu qu'en Catalá es una dona: donchs nosaltres creyém que vosté es un home. Y á més, creyém que no sols es home, sinó escriptor: escriptor de vano, enfurismat contra d'un que's presenta en el camp de las lletras catalanas ab un bráhó y una empena que sols posseheixen á Catalunya tres ó quatre mestres, alguns dels quins ja no escriuhen. No s'hi enfadi, home, no s'hi enfadi ab en Catalá: segurament sas *boutades* no li farán fret ni calor, ni'l mourán á deixarli'l lloch á vosté. Y nosaltres li agra-hirém que no li deixi, perque no'ns agrada pendre'ls nanos per gegants, ni'ls paissatjes aygualits per fragments de Natura.

La *indirecta* que'ns dirigeix al comensament del article, li perdoném de tot cor. Lo únich que deplorém es que no hagi entés el sentit de nostre articlel *Novas orientacions feministas*. Y ho sentim més—per vosté—perque no era gayre difícil d'entendre.

Y dispénsins, donya Maria (?), si doném la qüestió per acabada.

G. ZANNÉ.

Barcelona, 29 novembre, 1901.

TRETS DE FONA

V

UN ESTAMENT.

...Peró es que tu mateixa no't donas compte del gran paper que representas... Tus, tus, no te'n estiguis... ¿Veus? Te passa en tot com en aixó: perque qualsevol vehina t'ha dit que aqueixa tos es dolenta, tu ja t'has espantat. No, dona, no: aixó no es més que un lleuger costipat; y la sanch es del estómach, no't capiga dubte... Després, qu'en una dona no se n'ha de fer cas d'aixó... podria ser... Però es que hi teniu mania. Creume, el polsim del suro á la fàbrica, á la llarga no dich jo que una petita irritació... però molt á la llarga y res més que una irritació insignificant... Si, tens rahó; però veurás: aquest món es una cadena; tot va lligat. Es clar que es una desgracia, però pensa: aquí tens els metjes: ¿cóm ho farien si no hi haguessin malalts?

...Jo voldria que tu te'n donguessis compte del paper que representas en aquest món. Tots som grans de sorra y hem d'enorgullir-nos de formar part de la cals que lliga'l gran edifici de la societat moderna... Si, ja ho

veig: ara's vol que sigui un edifici cadascú... Oh... oh... quinas cosas de voler!... No, lo que hi ha es que vosaltres no teniu fe en la vida qu'ha de venir després del jutjament. Sou massa superbs.

...¿Cóm dius? No, dona, no, utopia, idealisme... ¿Una participació en els guanys, has dit? ¿Retiros, seguros?... ¿Cóm, cóm?... Veurás, dispensa, vosaltres las donas no heu nascut pera debatre qüestions econòmiques... sou sers débils... ¿El treball de la fàbrica?... Bé, aixó es un'altra cosa... Creume á mi: m'agradaria que vos compenètressiu del gran paper que representeu en el món. Vosaltres sou el pilar de la moderna societat. Però es alló: la vostra ignorancia no vos deixa veure ni la vostra importancia mateixa... Tan orgullosas que tindriau que serne! Ja ho veig, estém en ple positivisme: es horrors! Tan felissos que podriau ésser si sapi-guessiu conformarvos!... No ho sé pas, però hem cambiat molt.

Avans la gent tenia á gloria l'ésser martre; ara's concedeix á la gent la categoria de fonament social, y sembla que no'n tinguin prou... Tus, tus, no te'n estiguis... Mira, aixugat, que t'has tacat la barba de sanch.

F. PUJOLÁ Y VALLÉS.

ELS ARBRES MALALTS

Els arbres malaltejan;
els torbs que s'hi rabejan
las fullas se'n endúhen;
las branca's s'hi cor-núan...
els arbres son malalts!
Al caure de la tarda
fan pena, fan basarda
al llarch dels caminals...
Els arbres son malalts!

Fugint de sa brancada,
frisosa l'aucellada
xisclant se'n despedia
quan la tardor venia
ab boyras y mestrals.

Bressols deserts, s'hi mouhen
encara'ls nius que's c'ouhen
com urnas sepulcrales...
Els arbres son malalts!

Pobrets! Ni la despulla
que ploran fulla á fulla,
de llit podrà servirlos
quan vingan á embestirlos
—si venen— las destrals...
Oh! no vinguén encara...
Revífals, terra mare...
Que's fassin alts, ben alts...
Que viscan els malalts!

A. BORI Y FONTSTÁ.

CARTAS Á UN AMICH

Paris, 23 novembre 1901.

Renyam: ja sé que comenso tart á cumplir la paraula, però estalviam de donarte explicacions que'ns robarian temps; interpreta com deus aquest retrás, y parlém tal com ens prometiam al deixarnos.

No fa molt temps assistia al *Athénée*, á una de las representacions de l'actriu japonesa Sada Yacco, aquella que durant la passada exposició va darse á coneixe al públich de Paris.

Si entrava al teatre interessat, puch dirte que'n sortia'l doble, y de no tenir la proporció d'escriuret y'l convenciment de que'm llegeixes, hauria tal vegada determinat ferne un article, no sé per quin diari dels molts que no'ls pagan. El poderte parlar directament me salva d'ingressar en la prempsa, y si estich, com pots suposar, més que content, no es pas per lo de no cobrar, sinó perque en ella tot lliberalisme deu apareixe baix forma preconcebuda, y una senzilla impresió d'art pren tot seguit l'aspecte de crítica solemne.

Ah, els critichs!... Aquests bons senyors que un se'ls imagina barbuts, el cap pelat per tant de saber, ab ulleras de vidres dobles y ab las pinsas á la mà, detallant, analisant y sentenciant en gracia dels que no poden per si sols darse compte de lo transcendent!... Però no'n parlém de tot aixó, que á més de no ésser el nostre tema d'avuy, podria ferme caure en el meu capital defecte.—«*Vosté escrit llarch y'l públich se cansa.*»—¿Te'n recordas?

La Sada Yacco, ab tot y que'l seu art no pot ésser gayre del gust dels parisenchs, ha tingut sempre entre ells lo que se'n sol dir un *succés*. ¿Per qué? Es ben prompte explicat. Un espectacle de color y de costums exóticas, devant del quin el blanch y refinat europeu creu trobarse superior, fa sempre de bon protegir, y á més... quan las cosas prenen *cachet*, l'un hi entrena al altre, las relaciones s'hi reuneixen, y s'hi va ab el mateix *chic-rutina* que á las cinch de la tarda s'acut á pendre'l *The de Ceylán* á la *Rue Caümartin*, perque'l serveixen negres y's paga més car qu'en altres llochs.

¿Veus? Ja torno á desorientarme. No't can-

sis d'advertirme ¿sents? Me'n vull corretgir d'aquest vici.

En presencia, donchs, de l'actriu de qui vull ocuparme, y de la colla d'actors que l'acompanyan, estich segur que respecte á moltes cosas me darias la rahó com may en discussions has volgut dárme-la.

Per l'encis especial de lo que representan, te convencerías de que totas las llegendas son germanas. La major part dels dramas que forman son repertori foran ab ben poca feyna transportats al nostre perfecte modo de veure y de sentir, acceptant per tal el que'ns ve de dret d'aquellas cançons evocadoras de recorts envellutats, replens de brodaduras y de puntas blancas embolicant uns cabells flonjos...

Entre'ls tals dramas, un n'interpretan ab preferencia que té per titol *Kesa*. No te'n conto l'assumpto per ésser un recurs del que solen valdres els periodistas, omplint aixis tant paper com poden á expensas del cervell del proxim, però si te'n diré que podria serne heroína la més gentil donzella de la trovadoresca Provensa assoleyada, y aixó serà prou pera que m'entenguis.

En aquest, com en quasi tots el altres dramas, el desenrotllo no pot pas ésser més encisador. Semblan aconxeixements contats més que representats, però contats ab la justa plástica que pot ajudar á la comprensió de la rondalla; y pera que la emoció no quedi per cap cantó deslligada, una melopea d'instruments indefinits, devegadas acompanyant un cant sempre llunyá, mandrós y llanguit, ompla l'ambient de sonoritats descoloridas, que son més ó menys fortas y acceleradas segons l'acció dramática demana.

Ajunta á tot aixó'l decorat substituhint aquella naturalesa que, reproduhida tants cops en els vanos, ens ha dut la sugestió del repós á l'ombra d'un opulent *Lyeiüm-Barbarüm*; posa al devant d'un d'aquests fondos aromatisats pel the en la branca, unas quantas figuras engalanadas ab vestits de tons sencers y lluhissors armónicas; imaginat els peus menuts y calçats de blanch, els cabells negres en abundor, las ombrellas lleugeras y escayentas; al costat de tot lo dit, posahi cavallers ó guerrers maneiant armas que tallan, barallantse quan cal ab tota la energia *decorativa*, y poch te costará ferte cárrech del es-

pectacle, sense'ls destorbs que tanca en si una sala plena de petxeras blanques, barrets ab llassos *carnela* y cabells tots tenyits (ab gracia) y *ouvreuses* demanant caritat ab igual poch respecte que's sol fer á missa.

Al tractar de la interpretació que aquests actors solen dar als seus papers, es quan te puch convence de lo que més amunt te dich y que m'has tantas vegades combatut.

Son artistas sense'l vernis-cristall de Conservatori, que mostra als envernissats com si fossin cotxes nous. Aquests, sense *procediments* en els accionats ni en las gradacions de veu, produheixen, plens de bona fe y natural intel·ligencia, la justa emoció que requereix lo que representen, y no per aixó deixen, sempre que convé, de trobar efectes esgarri-fosos, y més que may els troban quan de ple's llensan á expressarse accionant y prescindint de la paraula.

Aixó ben sovint, y quasi sempre en els moments culminants, fa riure á bona part del públich ilustrat... Y quina llástima deuen sentir alashoras els adoradors del Gran *Kani* envers la rassa civilisada!

¿Poden riuressen? Es clar... ¿Cóm no? La majoria dels seus actors son fills de las aulas académicas, criats á càrrech d'un mestre que s'emociona y fa emocionar als deixebles seguint procediments qu'enllá del any cinquanta obtenian ja premis y accésits y mereixian l'*aplauso enguantat* del banquer que busca la conmoció, si pot ésser sense trastornarse massa. ¿Cóm l'una cosa pot compararse ab l'altra? Però jo voldria que per tu mateix fessis la comparació, y que jutjessis d'aquesta fonda ingenuitat de que't parlo, devant per devant de l'actriu cap de colla de la tropa. Es tota ella una perfecta filigrana: voluptuosa sota la rigidesa d'aquells plechs sobris, y deixant entreveure la cara blanca y menuda dins d'un embolich de cabells negres més inflats que pentinats; d'ulls punyents, boca *souple* qu'escampa una veu fina, y d'expressió trista fins quan somriu, se la veu anar y venir á pas d'autómata, encubrint la forsa de las passions per hont passa darrera'l vano menut de borla sedosa, ó plorant agenollada, tot aixugant son plor ab las mans amagadas en els amples plechs de telas coloridas.

Creu que son d'aquellas impresions profi-

tosas qu'educan el sentit sense l'ampulositat dels intelectualismes refinats, y excitan el desitj de poderne rebre la visió en la mateixa font, ahont el públich y'l lloch deuen completar el conjunt.

Tal com aquí s'aprecia, no's pot pas prescindir del esforç natural qu'esborri lo incomplert del medi, y aixó es sempre un perjudici evident. Ara'm recordo qu'en las figuras de fondo qu'omplian la escena en un dels moments interessants del drama *Kesa*, vaig descobrirhi mitja dotzena de japonesos empeltats de galo, als que t'asseguro que no'ls hi valia pas alló de que la cúa fa l'aucell... ¿Quin remey queda?

Y deixam aquí dar la culpa á la *Rassa Llatina*. Vivim encara en un temps que'l Teatre sol ésser un art de distracció mitjanament honrat. ó com si diguessim l'*aperitju* dels *rendez-vous* selectes. Aquí molta gent hi va pera esperar l'*hora de la feyna*, com á Barcelona un amich nostre comprava'l *Noticiero* per'agafar son un cop al llit, ab la sola diferencia de que á n'aquest no li faltava tota la rahó... Y ara ¿qué més t'estimas? ¿que segueixi escribinte, ó que perdi'l correu d'avuy?

No vull, no obstant, acabar, sens esclarir un punt que podrias trobar fosch. Me refereixo á lo que t'he dit al comensament, explicant que'ls parisenchs se senten sempre atrets per lo exòtich y colorit. Aquí haig de fer una excepció, y no dich «no sens un cert rubor» perque res hi tenim que veure nosaltres, ó aquest quan menys es el nostre anim.

Parlo del fracàs qu'ha lograt en el *Nouveau Théâtre* una companyia de *généro chico* que volia imposar á Paris els espectacles per horas. Si aquest fracàs no hagués passat de la taquilla endins, l'*honor nacional* hauria quedat en son lloch, puig ningú se'n adonava, perque ningú hi anava; però transcrint la cosa al exterior, y tractantse d'una aventura d'empresari á lo *José Maria*, els diaris se'n han ocupat, y al temps que l'*art espanyol* va per terra, l'anomenada dels *non plus ultras* sembla buscar pis cap ensota del *Metropolitá*.

T'envio un retall del *Journal* del dia 20. Entéren: veurás cuántas miserias han vingut á ensenyar y de quàn poca cosa'ls ha

servit la *gracia de Dios* y los *zapatos bajos de charol*. No es que'm complasqui ab la dissort dels que formavan aquesta companyia, res d'això; molt al contrari: y un crit d'indignació llensaria alli hont fos y en bé d'ells. No's poden pas guanyar la vida fent clàssich, que ni sabrian ferlo, ni tindrian gent pera escoltarlo. Lo que dich ve á ésser un plany de més, ajuntat als tants proferits envers lo que ja cruix y s'enfonza, anant á la destrucció inevitable si'l Sol no surt.

Veurás per aquest tros de diari quantas mares de familia y fins pobres infants s'han trobat á sopluig d'una sala d'espectacles, com en la *bodega* d'un barco extraviat d'un grapat de dias, mossegantse'ls punys, devorant cols y patatas de guarda-roba y cayent de feblesa sota'ls sillons del pati.

Viva España! (tonada de la *Marcha de Cádiz*.)

Y á propòsit de clàssichs: no't descuydis de dirme si á Romea pensan fer res de Shakespeare.

Gracias del encàrrech que m'has complert tan bé. Digam quant te dech, perque no vull fer comptes grossos.

Escriu, escriu: no tinguís mandra.

T'abassa

ADRIÀ GUAL.

DISCORDIAS FATALS

Ab sorpresa y, més que sorpresa, sentiment, he llegit l'article titulat *Discrepancias*, del senyor J. Planuch y Forn, publicat en el número passat de JOVENTUT, pretenent combatre no *algunas* (!), sinó *totas* (!!) o *casi todas* (?) las ideas que, sense pretensió de cap classe, vaig exposar en las *Reflexions* que aparegueren en el número 91 d'aquesta il·lustrada revista.

Ab sorpresa, perque'l senyor Planuch, que per lo vist no devia llegir prou bé'l meu article, m'atribubeix afirmacions que jo may he fet; y ab sentiment, perque es una nova proba de lo lluny qu'estém encara de la completa emancipació del proletariat.

Ni jo en el meu article, per no ser pèrit en la materia, negava'l mèrit literari del treball *Salvas redemptoras*, del senyor Colomer, ni presentava, perque no'm crech apte pera fer-

ho, cap solució al problema social, y si deya qu'eran poch els que'l comprenian, no vaig tenir la vanitat de contarme entre aquests escullits.

Peró'l senyor Planuch, prenent peu de la benevolensa ab que JOVENTUT admet rectificacions á tots els treballs que veuen la llum en sas columnas, á falta sens dubte de materia original, ha agafat el meu article, y després de donarli un sentit completament equivocat pera poder combátre'l á mida del seu gust, fa l'apologia de las societats cooperatives, apoyantse en arguments que deu haver llegit en alguna revista com la que's publica o's publicava en aquesta ciutat baix la direcció del senyor Salas Antón, pera venir á la conclusió de qu'en las masses obreres hi há una *grossa falla*, *més que d'INSTRUCCIÓ, d'EDUCACIÓ SOCIAL*. Com pot comprendre per las anteriors paraulas, l'únich mòvil qu'ha posat la ploma á la mà del senyor Planuch, si no es mala fe, que no ho crech, ni falta de coneixements, que tampoch vull suposar, es l'esperit de contradicció, perque estich casi segur de que si jo arribo á dir en el meu escrit que lo que falta al obrer es *educació social*, ell, sols per contradir, hauria contestat que més qu'això, lo que li faltava era *instrucció*; sense la qual, al meu entendre, may arribará á tenir *educació social*.

Donchs bé: aquest esperit de contradicció, tan arrelat, per falta d'instrucció, entre las classes treballadoras, es, com deya al principi, una nova proba pera demostrar que la seva emancipació, á pesar de que s'acosta més depressa de lo que molts se pensan, segons profecia del senyor Planuch, está encara, per desgracia nostra, en estat embrionari, del que no'n sortirà fins y á tant que las societats de resistencia, creadas pera millorar la situació moral y material del obrer, procurin donar avuy la *instrucció* necessaria als treballadors y als seus fills, pera que demá, al ésser homes aquests últims, puguin tenir la *educació social* que tanta falta'ns fa á tots els que del treball manual vivim.

Serán las meas ideas tan pessimistas com vulgui'l senyor Planuch; però en els vint anys que porto de vida societaria, n'estich ja cansat de sentir que'l dia de la emancipació s'acosta á passos de gegant, y com la pràctica'ns ha demostrat que tot això no son més

que recursos d'efecte pera finals de discursos y acabaments d'articles, es per lo que demano *instrucció*, perque no'ns deixem enganyar més pels que tals recursos emplean, molts dels quals, per no dir tots, ni saben ahont van, ni lo que farien demà que vingués la tan sospirada emancipació social.

Si aquesta feyna, que jo encomano á las societats de resistencia, que cap fi lucratiu persegueixen si no es el de millorar la situació del obrer, creu el senyor Planuch que poden ferla las cooperativas de consúm, úniques qu'han arrelat á Catalunya, sia en bona hora: no seré jo qui'ls hi fassi la contra; però pensar que poden ferla las cooperativas de producció, ahont l'esperit del negoci ha malograt, en quantas s'han establert, tota altra idea noble y elevada (mal de que'n pateixen també bastant las de consúm), es tan utòpich, com utòpicas son las ideas dels que volen regenerar la humanitat empleant las armas dels traidors y dels assessins.

Per lo tant, senyor Planuch, crech que sols es qüestió de forma y no de fondo lo que avuy separa nostre modo de pensar, y estich seguríssim qu'estudiant y no combatent es com podriam algú dia posarnos d'acort; perquè, per lo que toca á mi, me faltan molts estudis, però molts, tants, que crech que la meua existencia será massa curta pera arribar á la fi d'un estudi tan complicat com es la qüestió social.

Creient, donchs, que'l senyor Planuch se darà per satisfet ab lo exposat en las ratllas precedents, podem donar per acabada la discussió, declarant jo desd'ara, dat el caràcter del periòdich que ab tanta benevolensa acull els meus treballs, que, en quant á la qüestió present, aquesta es la meua última paraula.

JOSEPH ARNAU.

ELS CASSADORS D'AURENETAS

A punta de dia, portant á la espatlla'ls armeigs delas sevas aficions petites, ara un, després l'altre, van compareixent els cassadors d'aurenetas per las montanyas de la costa, y fixan els paranyes per aquells paratjes ahont las cosas del mar y de la terra confonen discretament llurs variats matisos.

Escalonats pels colls, arrupits, amagats y silenciosos com feras al aguayt, mirantse ab enveja'ls uns als altres, restan allí horas y horas tallant bruscament, d'un cop de telas, las curvas ayrosas y lliures com els divagaments d'un cervell jove, dels vols d'aurenetas.

A n'ells, gent d'ànima aixarrehida, res els hi diu la serena pau que á las matinadas s'escampa per las costas quan suaument comensa'l dia y'l sol ixent colora d'un rosat pàlit tot lo que's veu. Aquell alé de vida qu'omplena l'ambient quan el sol poch á poch va despertant las aus y redressant las flors collortas, ells no'l senten pas, amatents á esclafar ab má grollera'ls capets, tendres y brunyits com grans de rahim, d'aquells aucells de pas que brunzents creuhan l'espai y xisclant saludan al dia.

Indiferents á tot, ab la inmovilitat del paràssit, encara'ls troba allí—y'n son las notas negres—l'enlluernador concert que al mitj dia per aquells encontorne se desenrotlla, quan el cel es ple de llum y s'encenen els cadmis de las rocas, y'l mar, talment de cobalt, joganer entre ellas, descapdella de tant en tant, ab tendre remoreig, una ona que té quelcòm de carícia.

Al capvespre tornan al poble, caminant silenciosos, habituats com están á no dir res en tot el dia, y pensant en si l'endemà farà un vent favorable pera la passa.

Ideas de progrés, pensaments lliures, aspiracions noves, sentiments purs, passions de joventut, veus dels poetes que feu via per amples camins de llum vers l'Amor y la Bellesa... també trobéu sota vostre gent sens ideas, de pensaments migrats y aspiracions egoistas, orfes de sentiments y de poesia, qu'os esperan al pas traidorament per aniquilavos, impotents y envejosos.

Mes, per moltes que'n matí, sempre'n passen de noves d'aurenetes, y quan remunten el vol pel cel infinit, sobre'l mar immens y la terra grandiosa, qu'els deuen veure petits als paranyers de coll que hi ha á las costas.

G. VILANOVA.

POBRE Y ORGULLÓS

Tots els vespres la Mercé, quan sortia del col·legi y'l criat l'acompanyava á casa seva, veyia al mateix pobre que li tenia'ls ulls fixos desde que sortia d'una casa fins qu'entrava á l'altra.

A'n ella li feya llàstima y fins ho havia contat á sas companyas y á la mateixa mestra.

Era un xicot jove, de rostre simpàtic però demacrat, ab els ulls molt fondos. Blanch, y molt miserablement vestit, no se li podia dir qu'anés indecent com la immensa majoria dels que imploran la caritat pública.

Allí hont era més dèbil la llum que projectava'l fanal, mitj ocult, allí s'estava ell tots els vespres entre set y vuyt.

Peró lo que á la Mercé li cridava més l'atenció era que, quan ella passava, no allargava la mà.

Ja quan sortia de la escala del col·legi, guaytava per veure si hi era: y efectivament, com sempre, demanava almoyna.

—¿Serà orgullós?—pensava ella.—Ell es jove, jo soch jove y maca...—

No passava vespre que no sortís disposada á ferli caritat. Però ves quina cosa més estranya, no s'atrevia á mirarlo y sentia'l pes dels ulls d'ell, que com dugas brasas la cremavan.

Un dia sorti més aviat que de costum, ja expressament pera veure si també'l trobava.

Se comprén qu'ell no la esperava. Al davant d'ella hi anava una senyora que's tregué una moneda, y al instant qu'ell l'anava á pendre, vegé á la Mercé y deixá que la moneda caygués á terra.

Més amatenta que'ls coixos qu'esperan que la senyora padrina surti de la esglesia pera que'ls hi tiri céntims y corre darrera d'ells, s'ajupí la Mercé á cullirlos, y s'apressá á donárloshi.

El mendicant els prengué; però la Mercé's

penedi de lo qu'havia fet, perque vegé que dels ulls del infelís ne brollava una llàgrima.

Moments després d'haver entrat á casa seva, pensá auxiliarlo sense qu'ell sapigués de quina part venia'l socor.

Arreplegá tot lo que tenia en el calaixet de sa cambra, ho entregá á un altre criat y li doná las instruccions suficients pera qu'hó posés en mans d'aquell jove, que deya ella; y acte seguit sorti al balcó pera veure com se cumpria'l seu desitj.

Feyna en va: el pobre ja no hi era.

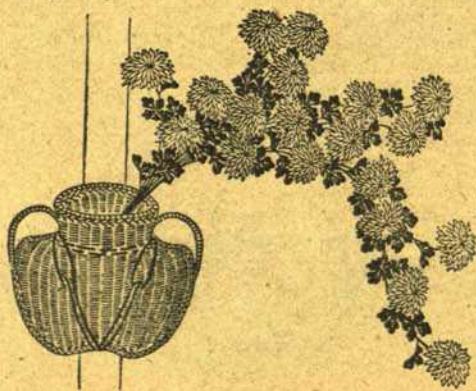
Li semblá véure'l al cap d'amunt del carrer, tapantse la cara ab las mans y plorant segurament.

Un pressentiment extrany li deya que no'l veuria més; y aixís fou; després de passarse la nit forjantse ilusions sobre una futura felicitat d'aquell jove, després de passar tot el dia arrodonint els projectes que s'havia inventat durant la nit, arribá l'hora esperada, sorti ab el cor palpitant, esperant veure desfet el trist pressentiment... y'l pobre no hi era.

La Mercé l'estimava: l'estimava perque era pobre y orgullós: però un orgullós noble y digne. La necessitat l'obligava á demanar, malgrat la pena que li feya; però tractantse d'una dona á qui estimava, no volia conquistarla per la llàstima, sinó per l'amor.

Ella havia ferit lo més delicat de son cor, aquell orgull; ell li havia inspirat compassió primer, després amor, y per aixó s'allunyava d'aquell lloch per sempre, perque havia inspirat lo que may hauria volgut.

RICART ROCA.

INTIMA

CULLINT FLORS PER ELLA

Quan os tingui en sas mans, quan petoneji
vostres fronts virginals;
quan la seva carona vostres pétals
ensemps hagin besat,
digueuli, una á una, á cau d'orella,
que avans de finí'l Maig,
celebrarém la nupcial promesa
á dalt de Montserrat.

LLIGANTLAS

Qué bonicas sou! Aixís abraçades
m'apar, quan os miro, que veig son esguart;
fins totes l'enséu suaus alenades
d'un perfum, com ella, dols y delicat.

ENVIANTLASHI

Aquí las tens; las he cullidas ara:
son perfumadas com els cabells teus:
las he besat febrós pensant encara
tenir tos llabis frech á frech del meus.

Guárdalas bé; després quan ja marcidas,
coll-tortas, sens perfum y esgroguehidas,
las posis dins d'un llibre de cançons,
recórdat que per tu las he cullidas
somniaient en l'enllás de nostras vidas
y en la dolça cansó dels teus petons.

J. TERRÍ.

NOVAS

El *meeting* de propaganda que tingué lloch diumenge á Sant Sadurn de Noya, organitzat pel «Centre Català» d'aquella població d'acort ab la *Unió Catalanista*, revestí tanta importancia com el celebrat el diumenge anterior á Sant Boy del Llobregat. Parlaren els senyors Folch y Capdevila, Baró, Martí y Julià, Mallofré, y Roca, que com á president de la *Unió* resumí's discursos.

La gentada que hi acudí fou extraordinaria, essent més las personas qu'hagueren d'entornarsen que las qu'omplian l'espai local. Tots els oradors foren aplaudidíssims, acabant l'acte, que resultarà ben profitós pera nostra causa, ab grans esclats d'entusiasme y als acorts d'*Els Segadors*.

L'Agrupació Regionalista del Centre Provincial de Lleyda celebrá en la nit del passat dissapte sa festa inaugural. El president senyor Regàs declará que l'objecte de l'Agrupació era treballar dintre de la *Unió Catalanista* en defensa de las Bases de Manresa en tota sa integritat, y cedi la presidencia al secretari de la *Unió* en Manel Rocamora.

Després d'executar-se un triat programa literari-musical, fou llegit un discurs de gracias del senyor Vila, y clogué la festa'l senyor Rocamora en nom de la Junta Permanent, exposant els punts capitals de nostre Programa, especialment el dret á usar com oficial la llengua catalana y la necessitat de supressió de las quintas. Acabá recomanant á tots els presents l'estudi de las Bases de Manresa pera defensarlas sempre, engroixint aixís las filas del Catalanisme.

Els Segadors, que cantá tothom de peu dret, posaren fi á aqueixa vetllada, á la que hi assistí una gran concurrencia.

L'associació catalanista «Foch Nou», de

Sant Andreu de Palomar, celebrá'l passat diumenge la distribució de premis de son Certamen literari, devant d'un nombrosissim y distingit públich, entre'l que hi abundavan las senyoras, elegantment habilladas.

El president del jurat, en Narcís Oller, llegí un notable discurs remarcant la importancia y significació dels Jochs Florals en la renaixensa catalana.

A continuació'l senyor Trullas llegí la poesia *Lluyta de braus*, del senyor Pons y Gallarza, honrant aixís la memoria d'aquest eximí fill de Sant Andreu.

El senyor Alcoverro, secretari del jurat, llegí la memoria dels treballs premiats, y, oberts els plechs que contenian els noms dels autors, resultá guanyador de la Flor natural en Manel Folch y Torres, qu'elegí reyna de la festa a donya Maria Batista de López, á qui acompanyá al trono als acorts de la marxa del rey Joan, executada per la banda de la Casa de Caritat. Acte seguit el senyor Folch y Torres llegí la poesia premiada, que porta per titol *La Dida*.

De la Englantina'n fou guanyador en Jaume Bohll y Matas, per sa composició *La cansó del treball*, y de la Viola en Jordi Canadell y Jacas, per sa poesia *Amoretas misticas*. Aquestas poesias foren també llegidas per sos mateixos autors.

Guanyaren els premis extraordinaris els senyors Sorjust, Clapés y Corbera, Ribot y Serra, Elias de Molins y Suriñach Baell.

El discurs de gracias, d'en Isidro Martinez, fou llegit pel senyor Ballvé.

Grans aplausos coronaren tots els discursos y poesias, acabant tan simpática festa ab la excució de nostre himne *Els Segadors*, arreglat expressament pera banda pel mestre Guiteras.

La concurrencia sorti del acte altament entusiasmada, victorejant repetidas voltas á Catalunya.

El jurat y'ls poetes premiats foren obse-

quiats ab un esplèndit refresch per la Junta de «Foch Nou».

La Junta Permanent de la *Unió Catalanista*, al tenir coneixement de la mort d'en Pi y Margall, expressà son sentiment ab aquest telefonema:

Família Pi y Margall.—Madrid.—La *Unió Catalanista*, que tant admirà Pi y Margall, s'honorà sempre enaltint la memoria del gran patrici que lluytà tota sa vida per la llibertat dels pobles oprimits.—President, *Joseph M.ª Roca*.»

L'«Associación Musical» celebrà en la elegant Sala Chassaigne, el passat dissapte, la primera de las tres interessants sessions de música de cambra que té anunciadas. El programa estava dedicat per complert a Beethoven, formantlo tres de sas magníficas obras, com son la gran *Sonata á Kreutzer*, un *Trio en si bemol*, y l'hermosissim *Quarteto* número XIII, que tan pocas ocasions se presentan de poderlo assaborir.

L'escullit públich agraí als senyors Sánchez, Segura, Gálvez, Dini y Pellicer els seus esforços pera sostenir un gènere de música qu'avuy se troba aquí bastant abandonat a pesar del gran nombre de concerts qu'anyalment se celebren, y premia'ls seus treballs ab xardorosos aplausos.

Ab motiu del debat catalanista del Congrés, a son degut temps enviarem a Madrid el següent telefonema:

«Doctor Bartomeu Robert.—Congrés Diputats.—Madrid.—Redacció periòdich catalanista JOVENTUT felicita entussiasme per defensa Bases Manresa.—Director, *Via*.»

Al rebre la nova de la mort d'en Pi y Margall, aquesta redacció cursà'l següent telefonema:

«Família Pi y Margall.—Madrid.—Redacció periòdich catalanista JOVENTUT envia expressió pesar profund per la mort autonomista insigne, gloria nostra patria.—Director, *Via*.»

La Junta Permanent de la *Unió Catalanista* ha enviat al doctor Robert l'ofici que a continuació transcribim:

«Aquesta Junta Permanent, que no mira ab indiferencia ni judica ab prevenció cap dels fets socials y polítics que's relacionan ab el Catalanisme, guiantse en el criteri ferm y immutable per el que sempre s'ha regit y inspirantse en l'esperit ample que correspon a la seva enlayrada missió, ha acordat en sessió d'avuy felicitarvos pel discurs que pronunciareu en el Congrés de Diputats del Estat espanyol el dia 26 del prop-

passat novembre, en quin discurs exposareu y defensareu una part del programa del Catalanisme, compendiat en las Bases de Manresa que, com sabèu molt bé, sense defalliments y sense dubtar ni un instant, han sigut l'objectiu de la propaganda de la *Unió Catalanista* que las promulgà en la memorable Assamblea del any 1892, y qu'ha sigut l'única entitat que las ha inculcadas en la conciencia del nostre poble.—Visca Catalunya, y Vos molts anys.—Barcelona, 2 de desembre de 1901.—El President, *Joseph Maria Roca*.—El Secretari, *Manel Rocamora*.—Al Senyor En Bartomeu Robert, Diputat per Barcelona.»

Els fabricants de paper de fumar «Eduart Roca y Germà», de Palma de Mallorca, han cridat a concurs als artistes espanyols pera la composició d'un cartell artístich anunciador dels llibrets de sa fabricació.

Els projectes deurán entregarse al dipositarí a Barcelona don Esteve Bachs, Tallers, 22, magatzém, per tot el dia 26 de febrer de 1902.

Se concediran tres premis, de 1.000, 300 y 200 pessetas respectivament.

El fabricant de gorras don Antón Lluch, (dipòsit Alt de Sant Pere, 72), ha posat a la venda unas gorras catalanistas d'excelent calitat y bon gust en la confecció, que recomaném al jovent català, a qui van dedicadas.

Publicacions rebudas:

Las celadas de Olimpia y El desafío de amor, tomos VI y VII de l'obra de Ponson du Terrail *Los ladrones del gran mundo*, publicada per la casa Maucci. Se venen a 1 peseta'l tomo.

El Rey de los Cocineros, novíssim art de cuyna contenint més de 650 fórmulas, escrit en presència dels millors autors y redactat per Tomás Climent y Ars. Obra ben útil pera las familias, qu'ha publicat també la casa Maucci. Preu, 1 peseta.

La Madrastra, cansó popular catalana, XVII de las publicadas pel «Cançoner Popular»; lletra, música y notas explicativas. Preu, 10 cèntims.

Contra superbia..., obreta dramática infantil, en un acte y en vers, per Francisco Flos y Calcat, estrenada ab gran èxit, per noys del col·legi de Sant Jordi, en el teatre del Olimpo, el dia 23 d'abril de 1901.

Ab aquest número repartim el Prospekte de JOVENTUT pera l'any 1902.